

IkToon? IkDoe!

Door Evert Bisschop Boele • 25 juni 2017 • Leestijd: 3 min

'Het carnaval van het culturele seizoen', zo noemt Evert Bisschop Boele de Maand van de Amateurkunst. 'Ik vind het prachtig, een evolutionaire reactie op een te ver doorgeslagen professionalisering van iets wat we in wezen allemaal zijn: kunstenaar.' Toch wringt er wat hem betreft iets in de naam: IkToon.

Lang geleden, toen de wereld nog niet onttoverd was en de dieren nog spreken konden, rommelden we maar wat aan. We zongen een liedje voor de deur van ons plaggenhutje als het zo uitkwam, deden een dansje met Pinksteren, maakten een levensboom voor boven de voordeur en als het Sinterklaas was verkleedden we ons als Zwarte Piet en waren hem. Sommigen van ons waren heel goed in die dingen, en sommigen niet. Maar daar maakten we ons niet heel erg druk om, behalve dat je van die mensen die er goed in waren kon afkijken hoe het moest, en ze soms iets nieuws bedachten wat zo leuk was dat iedereen het daarna ging doen.

Kopie van de professional

Veel, veel later ontstond er een taakverdeling waardoor de hele goeien er geld mee gingen verdienen op podia en in galleries, en de minder goeien het eerst gewoon bleven doen – dat noemden we dan maar folklore. En toen de rituele inbedding verdween (althans: minder duidelijk werd) en we er achter kwamen dat het verdwijnen van de folklore niet gestopt kon worden door verzamelaars en revivalbewegingen, bleven sommigen het desondanks doen, maar nu als kopie van wat de professional doet. Het bloed kruipt immers waar het niet gaan kan. Dat noemen we nu dan amateurkunst.

Daarmee ontstond er ook een ruimtelijke taakverdeling: de professional op het podium, de amateur in de huiskamer. Tussen de schuifdeuren – de metafoor geeft een historische indicatie van de leeftijd van deze taakverdeling, het stamt in ieder geval uit de tijd dat huiskamers gewoonlijk nog schuifdeuren hadden. En als de amateur van de schuifdeuren naar het podium wil, dan wel graag met een kwaliteitslabel, zodat we zeker weten dat het weliswaar een amateur is maar dat hij sterk lijkt op de professional. Scholing. Concoursen. Kwaliteitsverhoging. Professionalisering.

Nu is het de [Maand van de Amateurkunst – IkToon](#). Het is het carnaval van het culturele seizoen, waarin de waarden op zijn kop worden gezet en de amateur plotseling de podia mag bestormen – ja, zelfs het hele land even tot podium wordt.

Formalisering en systeemwereld

Ik vind het prachtig. Al dat zingen en dansen en de wereld versieren dat we vroeger – toen de dieren dus nog spreken konden – zo vanzelfsprekend deden hebben we deskundig met elkaar weggestopt in een wereld die draait op formalisering, op instituties. Good old [Habermas](#) had toch gelijk met zijn ideeën over de kolonisatie van de leefwereld door de systeemwereld.

We zijn er veel beter van geworden, maar ook veel slechter. En dat is niet verteerbaar voor de utopist die de mens nu eenmaal genetisch is (heeft iets te maken met onze aangeboren wil tot vooruitgang, die dan weer biologisch is gefundeerd in onze overlevingsdrang denk ik – maar

ik weet het niet zeker want ik was er niet bij). Daarom is IkToon een fijne maand - een evolutionaire reactie op een te ver doorgeslagen professionalisering van iets wat we in wezen allemaal zijn: kunstenaar.

IkDoe

Maar ergens wringt er iets. Het zit in dat woordje 'Toon'. Daar zou het idee in kunnen zitten dat het publiekelijk tonen het slot is van een lang proces van voorbereiding, van doen. Dat het doen aan het tonen vooraf gaat. Dat het tonen de culminatie is van het doen. Dat is – behalve voor de professional - niet noodzakelijkerwijze zo. Ik ken heel veel mensen die heel graag doen (zingen, schilderen, toneelspelen, filmpjes maken, schrijven) maar dat niet doen om uiteindelijk te belanden op een podium, in een galerie, aan een muur of in een boek.

Misschien moeten we volgend jaar IkToon maar gewoon omvormen tot IkDoe.

Evert Bisschop Boele is [bijzonder hoogleraar Betekenis van Cultuurparticipatie](#) aan de Erasmus School of History, Culture & Communication ESHCC van de Erasmus Universiteit Rotterdam, en lector aan het Kenniscentrum Kunst & Samenleving/Prins Claus Conservatorium van de Hanzehogeschool Groningen.